

Arkadaşlık Değer Algıları Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Alan Çalışmasına Uygulanması

Ersin Kıvrak¹, Fatma Basan^{1*}

¹Afyon Kocatepe Üniversitesi

*Sorumlu yazar: fatmabasan2009@hotmail.com

Özet

Ölçek geliştirme ve alan çalışmasının uygulanması kısımlarından oluşan çalışmanın ölçek geliştirme bölümünde amaç, ortaöğretim öğrencilerinin arkadaşlık ilişkilerine bakış açısı, arkadaşlık değer algılarını belirleme, arkadaşlıkta dikkat ettikleri hususlar, arkadaşlık kavramına yükledikleri anlamlar, arkadaş seçimini hangi ölçütlere göre yaptıkları, arkadaş ilişkilerinde tercih edilen özellikler ve yakın arkadaşlarla olan ilişkilerinde algılanan saygıyı belirlemek amacıyla yapılmıştır. Aynı zamanda çalışma; öğrencilerin değerlere sahip olma düzeyinde değişiklikler meydana getirip getirmediğini araştırma ve bir arkadaşlığı başlatma, sürdürme ve koruyabilme becerisini ne oranda gerçekleştirebildiklerini belirlemeye çalışması bakımından da önemli görülmektedir. Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim-öğretim yılı Afyonkarahisar İli Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi ve özel ortaöğretim kurumlarının her sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Afyonkarahisar ili sınırları içerisinde olan tüm ortaöğretim öğrencilerini kapsayan çalışma evreninden uygun örnekleme yöntemi ile seçilen ortaöğretim okulu öğrencileridir. Çalışma evrenini oluşturan Afyonkarahisar ili merkez ve çevrelerinde bulunan tüm devlet ve özel ortaöğretim okullarına ulaşma güclüğü örnekleme almayı zorunlu kılmıştır. Ortaöğretim öğrencilerinin arkadaşlık değer algılarını ölçmek amacıyla geliştirilen ölçek, 5 'li likert tipindedir. Ölçeğin maddelerine verilen cevaplar hiçbir zaman seçeneğinden her zaman seçeneğine doğru sıralanmaktadır. Ölçek madde havuzu oluşturulmasında, ilk olarak 5 öğrenciye, arkadaşlık değer algıları konusunda sekiz açık uçlu soru yöneltilmiştir. Öğrenci yanıtlarından elde edilen veriler ölçek maddelerinin oluşturulmasında anahtar kavram olarak kullanılmıştır. Ölçek maddeleri kapsam geçerliğini sağlaması bakımından uzman görüşüne sunulmuştur. Madde havuzunda yer alan 78 madde alanında uzman bir eğitim bilimleri öğretim üyesine inceletirilmiştir. Uzman görüşü doğrultusunda madde havuzunda toplam 64 madde kalmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda elde kalan 64 maddeden taslak bir ölçek oluşturulmuştur. Taslak ölçek, Afyonkarahisar ilinde iki ortaöğretim okulunda öğrenim gören tüm sınıf düzeyindeki öğrencilere uygulanmıştır. Araştırmaya, Toplam 410 ortaöğretim öğrencisi katılmıştır. Bu öğrencilerden 45 tanesinin ölçek formuna vermiş oldukları cevaplar gerekli nitelikte doldurulmadığı için değerlendirme dışında tutulmuştur. Bu sebeple veri analizleri toplam 365 ortaöğretim öğrencisinden elde edilen veriler üzerinde yapılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizleri de bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin madde analizi konusunda, madde toplam korelasyonlarına ve madde ayırt ediciliğine bakılmıştır. Yapı geçerliliği için açımlayıcı faktör analizi ve iç tutarlık belirleme çalışmaları yapılmıştır. Yapılan faktör analizleri sonucunda geliştirilen ölçeğin toplamda 17 maddesi kaldığı ve üç faktörden oluştuğu saptanmıştır. Geliştirilen ölçeğin birinci faktörü 7, ikinci faktörü 5 ve üçüncü faktörü de 5 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt faktörleri için madde toplam

korelasyonları 1. Faktör için ,356-,577; 2. Faktör için ,416-,505; 3. Faktör için ise ,216-,470 arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam Cronbach Alpha katsayı değeri $\alpha=,832$; alt faktörlerde ise bu değer $\alpha= ,787-,609$ arasında değişmektedir. Analizler sonucunda, Arkadaşlık Değer Algıları Ölçeği' nin ortaöğretim öğrencilerinin arkadaşlık değer algıları düzeylerini belirlemede geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğuna karar verilmiştir. Ölçeğin alan uygulama çalışmasını oluşturan kısmında ise ortaöğretim öğrencilerinin arkadaşlık değer algılarını belirleyerek bazı değişkenlerin değer algıları üzerindeki etkilerini incelemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın örneklemini Afyonkarahisar İlinde öğretim gören 390 ortaöğretim öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veriler 5'li likert tipinde ve 17 maddeden oluşan Arkadaşlık Değer Algıları Ölçeği ile toplanmıştır. Elde edilen veriler değişkenlere bağlı olarak T- Testi ve Anova kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan çalışmadan elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin arkadaşlık değer algıları ile cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba eğitim durumu, kardeş sayısı açısından anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Buna karşın, yaş ve aile geliri değişkenleri açısından öğrencilerin arkadaşlık değer algılarının anlamlı bir farklılık belirtmediği görülmüştür. Bulgular; cinsiyet, sınıf düzeyi, anne- baba eğitim durumu ve kardeş sayısı değişkenlerinin araştırma kapsamında ele alınan öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri değer algılarını yordamada önemli değişkenler olduğunu göstermiştir. Öğrenci ilişkileri değer algılarının bencillik, sadakat ve hoşgörü alt boyutlarının hepsinin cinsiyete göre anlamlı bir fark gösterdiği ve bu farkın kızlar lehine oldu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Arkadaşlık Değer Algıları, Ortaöğretim Öğrencileri, Ölçek Geliştirme, Alan Çalışmasına Uygulama.

Developing of Friendship Value Perceptions Scale and Its Implementation In the Literature

Abstract

The study consists of scale development and implementation of the field study. The purpose of the scale development section of the study consists of the application of scale development and fieldwork is to develop a scale to determine friendship value perceptions towards secondary school students and to reveal their usefulness in the context of scale validity and reliability analyzes.. At the same time, the study is considered important in terms of trying to determine the extent to which students are able to initiate, and maintain a friendship, whether they produce changes in the level of having values or not. General screening model was used in the study. The population of the study consisted of the students studying at each class level of public and private secondary schools affiliated to the Directorate of National Education of Afyonkarahisar Province in the academic year 2017-2018. The sample of the study is the secondary school students selected from the study population which includes all secondary school students in Afyonkarahisar province. The difficulty of reaching the state and private secondary schools in Afyonkarahisar city center and its environs, which make up the study population, required sampling. The scale which was developed to measure the friendship value perceptions of secondary school students is 5-point Likert type. Responses to the items of the scale; no time option; always sorted to the option. In the creation of the scale item pool, firstly, 5 students have been asked eight open-ended questions about friendship value

perceptions. The data obtained from the student responses were used as a key concept in the creation of scale items. The scale items have been submitted to the expert opinion in order to ensure the scope validity. 78 items in the article pool have been examined by an expert in the field of educational sciences. According to the expert opinion, a total of 64 items remained in the substance pool. A draft scale was created from the remaining 64 items according to expert opinions. The draft scale was applied to all grade level students in two secondary schools in Afyonkarahisar province. A total of 410 secondary school students participated in the study. The answers of 45 of these students to the scale form were excluded because they weren't filled to the required level. For this reason, data analysis was conducted on the data obtained from a total of 365 secondary school students. In the item analysis of the scale, item total correlations and item discrimination were examined. Exploratory factor analysis and internal consistency determination studies were conducted for construct validity. It was found that the scale developed as a result of the factor analyzes made up of 17 items and consisted of three factors. The first factor of the developed scale consists of 7 items, the second factor consists of 5 items and the third factor consists of 5 items. Item total correlations for the sub-factors of scale 1. For the factor, 356-, 577; 2. For the factor, 416-, 505; 3. For the factor, it varies from 216 to 470. The total Cronbach's alpha coefficient value of the scale is $\alpha = .832$; In the lower factors, this value varies between $\alpha = .787$ -, $.609$. As a result of the analyzes, it was decided that the Friendship Value Perceptions Scale was a valid and reliable scale for determining the level of friendship value perceptions of secondary school students. The aim of this study is to investigate the effects of some variables on value perceptions by determining the friendship value perceptions of secondary school students. For this purpose, the sample of the study consisted of 390 secondary school students in Afyonkarahisar Province. Data in the study; The 5-point Likert Type and 17-item Friendship Value Perceptions Scale was used to collect data. The data obtained; T-test and ANOVA were used for analysis. According to the findings of the study; significant differences have been found in terms of friendship value perceptions, gender, grade level, parental education status, number of siblings. On the other hand, in terms of age and family income variables, friendship value perceptions have not been indicating a significant difference. Results; Gender, class level, parental education level and a number of siblings have been found to be important variables in predicting value perceptions. Student relations value perceptions, selfishness, loyalty, and tolerance of all of the sub-dimensions showed a significant difference according to gender and this difference was in favor of girls.

Keywords: Friendliness Perception of Value, Secondary Students, Scale Development, Application to Field Study